

genc tèrbol' i 'rufià'; molt usats en plural s'hi hauria propagat la forma *rufos* (tal com *tufos*, *estufos*, *cad-/catufos* després *catúfols*), i com que hi ha tant o més ocasió de parlar de *dies rufos* en plural, en aquesta acc. es va consolidar la forma *rúfols*, més que més recollent amb *núvols*. En toponímia només tinc nota d'un *Puig-rúfol* com a variant de *Puigrúfol* a StMartí de Sobremunt (Osona, 1964) si bé no consta que sigui tan usada com aquesta ni puc assegurar quina de les dues ha de ser l'originària. De tota manera hi ha cabal coincidència amb el prov. *rufe*: «vestí de pèu, *rufe*, barbare, / nòstis aujòu / ---», *Calendau* (IV, 8.4); «un porc-singlè, que de sa toucco / an fa partí --- / avans de courre sus li chino ['els gossos'] / que lou secuton revechino / lou *rufe* peu de soun esquino, / en amoullant si pivo i pège di blacàs» [trad. «hérisse le rude poil de son dos, en aiguissant ses défenses sur les touffes des chênes-verts»), *Mireio* (v, 4.6). *Rufolós* *Rufolada*

En lloc de *arrufar*, -at, en ross es diu *arrufir*, -it: «En 20 Joan de l'Ós, l'innocent de muntanya / --- / és conegut per tota la Cerdanya, / i en sa cara *arrufida* hi van saltant / sos ulls petits com al teler l'aranya», JSeb Pons (*Canta-Perdú*, 50). «Tenes ben raó de te plànyer / al mendre petit vent, quant l'aigua s'*arrufeix*, / tu tenes d'acatar la cara», «en *arrufint* lo nas, criden: —Quina pudor!», «un pioc *arrufit*», Saisset (*Catal d R*, 237, 158, 192); «En Joan va *arrufir* els morros, mes, com que era bon minyó --- van quedar entesos que --- ajudarien a fer la feina», AntCayrol (*Cont Cerd*, 81) *Pell arrufida*, a Mosset, la d'un pollet (RLR LXIX, 179).

**Rufi* nom d'un peix de mar, que em comunica ma germana des del Port de la Selva, 1950. *Rufina* *rufó* 'tupé' [Lab. 1840], eiv. id. (PzCabr.); «Iddò volau!... — acabà Don Jaume, agafant-lo amb una mà pes *rufó* i amb s'altra pes cul des calsons, i tirant-lo un tros lluny des confessionari», JnCastelló (*Rond Eiv.*, 12).

Arrufia ribag: *arufias* 'polaines de pastor' anota a Les Pauls Krüger (VKR VIII, 314); «calzado especial que se elabora en el país con piel suave de cordero, con su lana que queda hacia dentro, en contacto con el calcetín: sobre la *arrufia* colócase la abarca --- abriga y defiende perfectamente del frío y humedad de la nieve. *Tiengo que fé-me unes arrufies t'al wert*», Ferraz (25), «medias calzas de cordero suavizado» (Ballarín). A Sopeira *rufia* «mena de calçat que porten els caçadors per anar pel gel» (*Congr Ll Cat*, 428), que no crec que s'hagi d'accentuar sobre la *i* com ho fa *AlcM*

Rufiana [ro-, alcavota, Busa] *Rufianada* [Labèrnia 1888] *Rufianejar* ['lenocinor' Busa-N.]; *rofianejar*, 1429, *Decam*, supra *Rufianeria* (art d'aquestos: «lenocinium») [Busa]. *Rufianesc* *Rufial?* *Arruf Arrufada* *Arrufadís* *Arrufador* *Arrufament* [Busa-N] *Arrufinyar* *Arrufó* Cf *ESTARRUFAR*

De *rufagós* i *rufaca* ja hem tractat a *RAFEGA*, com a resultat d'aquest si bé influïts per *RUFUS* i la seva família, de la qual acabem d'ocupar-nos en els apart 17, 18 24, 25, 26, 11 i 16 del present article. En aquell hem oblidat de provar que *rufaca* fou un mot

predilecte de Verdager des dels seus assaigs més juvenils. «ja 'm veig --- rebote de cap per avall --- o ja rodant --- espero ab angoixa ahont me tirarà l'altra ventada; y a plujas y a *rufacas*, en continuo torbellí, veig passar --- boyras --- del oratge ---», narració de c. 1868 (Inèd Casac., 190); «aixeca'l dds superbo / la mar, y l'huracà que s'hi congria --- ab sa *rufaca* flagellanta ---», junt amb 15 o 20 exs. més en el seu epos adolescent de Colom a Tenerife (Inèd Barcino II, 66). *Rufacada* és quasi 'ràfega' en un escrit juvenil de Verdager: «lo tràmpol --- qualche perduda *rufacada* / esquinsa, arrua y caragola 'ls núvols» (*Colom*, Barcino II, 119). Bearn *rúeko* «averse» a Biele d'Ossau (*ALGc*, m. *giboulée*, iv, 1099).

¹ «Crine suppositicio rotundo miliebrí capitis tegumento, in modum galeae factio, qua utabantur metrices flavo: nam nigro crine matronae utebantur». — ² Marcial, *Epigr.* v, 68 etc. Daremberg-Saglio II, 1453a; també s. v. *coma*

Ruflaes, *ruflar*, *ruflajar*, *rufllet*, V. *roncar* *Rufó*, *rúfol*, *rufolada*, *rufolós*, V. *rufià* *Rufoll*, *rufollar*, V. *foliar* *Rufós*, V. *ràfega* i *rufià*

RUGA o ARRUGA, del ll. RŪGA id. □ 1.ª doc: del cos humà, *rua* 1472, *ruga* 1524, *arruga*, 1695; aplicat a coses, *rua* 1326, *ruga* 1507; sentit moral, *ruga* c. l'a. 1400; *rua* 'carrer', 1181.

Les formes en què es presenta aquest mot en català, des de més antic, són generalment *rua* i *ruga*. Aquesta, més sovint que l'altra, en el sentit moral o humà, físicament parlant o abstracta «Jatsia --- sia Aquella de la qual diu lo apòstol que és sens màcula e *ruga*» en Eiximenis (ed 1483, *AlcM*) té un sentit evidentment moral, tant com *màcula* que l'acompanya. En un moment en què es preparen fets dramàtics (i en què ja comencen a ser-ho), amb caràcter moral que salta a la vista, escriu Martí el Vell a Martí el Jove: «Rey molt car primogènit --- s'és scampada nova, en les parts de deçà, que vós hauríets procehit a capció de --- Bernat de Cabrera, de la qual cosa som fort marvellats, car pensar podets --- que --- si Nós haguéssim trobada en res *rug(u)a* alguna en lo dit Mossèn Bernat, de deserverey o de altra colpa, que él hagués --- ofesa la vostra reyal preheminiència, Nós l'haguérem punit e castigat o l'haguérem a vós remès, que ---», a 1404 (*AIEC* v, 557.1f.) En el sentit de l'arruga' moral o 'màcula' la forma *rua* la trobem fins i tot en els textos val. de fi S XIV, com el *Procés de les Olives*: «Ell pensa tenir un gat per la cua! / Oh bon cavaller, sens taca ni *rua*, / de viudes, pobils, valent defensor!» (v 513, parlant de les figures sagrades en el *Passi* coetani) «Déu. Fassam, dons, la dona de la sua costella, / en qui, en lo món, se puga gojar / de tot lo creat, sens *rua* ni mella», Misteri d'Adam i Eva, val S XVI (*NCl* cix, 103 16) D'aquí figuradament *ruga* 'mentida' (S XVII, *DAG*), amb el derivat *ruguer* o *rugiero* [tort, i Lab 1840], *rugueria*

La -g- llatina entre vocals i en el veinatge d'una vocal posterior (més que més si és u) fou en la seva evo-